

Saastetasu asendamise ja energiatõhususe edendamise kava

1. Saastetasu asendamise ja energiatõhususe edendamise kava eesmärk

Saastetasu asendamise ja energiatõhususe edendamise kava hõlmab ettevõtjate toetamist saastetasu maksmise kohustuse asendamisega keskkonnakaitsemeetme rahastamise kohustusega, millega peab kaasnema energiatõhususe kasv.

Saastetasu maksmise kohustuse tõhusate keskkonnakaitsemeetmete tegemise kohustusega asendamise (edaspidi saastetasu asendamine) eesmärk on saastamise vähendamine ning energiatõhususe edendamine. Toetatakse terviklikke tehnilisi keskkonnakaitseinvesteeringuid, mis lisaks saastamise vähendamisele tõstavad tootmise energiatõhusust ja vähendavad seeläbi energeetiliste ressursside kasutamise vajadust.

2. Abikava õiguslik alus

Saastetasu maksmise kohustuse asendamisel tõhusate keskkonnakaitsemeetmete tegemise kohustusega on õiguslikuks aluseks:

- 1) keskkonnatasude seaduse- §-d 48- 55;
- 2) keskkonnaministri 04.10.2012 käskkiri nr 919 "Saastetasu maksmise kohustuse keskkonnakaitsemeetmete finantseerimise kohustusega asendamise kord";
- 3) käesolev käskkiri.

Eelnimetatud õigusaktide alusel toimuv saastetasu maksmise kohustuse asendamine investeerimiskohustusega on energiatõhususe suurendamise eesmärgil antav riigiabi (edaspidi abi), mille andmisel lähtub Keskkonnaministeerium:

- 1) Komisjoni määrusest (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1-78, edaspidi *EK määrus*), ja EK määruse artiklist 38 (energiatõhususe meetmesse tehtavateks investeeringuteks ettenähtud abi);
- 2) konkurentsiseaduse §-st 34².

3. Abi andmise tingimused

3.1. Abi on võimalik anda käesoleva abikava raames kõigile Eesti ettevõtjatele, kellel on keskkonnaluba, kes maksavad saastetasu, saavutavad investeeringu abil suurema energiatõhususe ning täidavad keskkonnatasude seaduse § 48 lõikes 1 sätestatud tingimused:

- 1) rakendatakse meetmeid, mille tulemusena jäätmete ohtlikkus väheneb sedavõrd, et neid on võimalik kvalifitseerida tavajäätmetena, või mille tulemusena on oma omaduste tõttu prügilasse ladestamiseks mitesobivaid jäätmeid võimalik kvalifitseerida prügilakõlblike jäätmetena;

- 2) jäätmete kõrvaldaja rajab kolme aasta jooksul jäätmeseaduse nõuetele vastava ohtlike jäätmete prügila tema valduses olevate jäätmete jaoks, mille taaskasutamine ei ole tehniliselt võimalik või on muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemäära kulukas;
- 3) saastetasu maksja rakendab saastetasu asendamise lepingu jõustumisest alates kuni kolme aasta jooksul meetmeid, mis tagavad ühisvoolse kanalisatsiooni kaudu reoveepuhastisse juhitava sademevee osakaalu vähenemise reoveepuhastisse jõudvas reovees vähemalt 15% meetmete rakendamisperioodile eelnenud aastaga võrreldes, sh sademevee osakaalu vähenemine määratakse keskkonnakaitsemeetmete rakendamise projekti alusel;
- 4) saastetasu maksja rakendab saastetasu asendamise lepingu jõustumisest kuni kolme aasta jooksul meetmeid, mis tagavad saasteainete välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinnasesse heitmise või jäätmete kõrvaldamise vähenemise võrreldes meetmete rakendamisperioodile eelneva aastaga vähemalt 15%.

3.2. Abi peab võimaldama ettevõtjatel saavutada suuremat energiatõhusust, vastavalt EK määruse artiklile 38. Energiatõhususeks loetakse säästetud energia hulka, mis määratakse mõõtes ja/või hinnates tarbimist enne ja pärast energiatõhususe parandamise meetme rakendamist, tagades samas energiatarbimist mõjutavate välistingimuste normaliseerimise. Abi ei anta, kui investeering tehakse selleks, et viia ettevõtja tegevus kooskõlla Euroopa Liidu normatiividega, mis on juba vastu võetud, kuid ei ole veel jõustunud.

3.3. Investeeringu abikõlblikud kulud on täiendavad investeerimiskulud, mis on vajalikud suurema energiatõhususe saavutamiseks vastavalt EK määruse artikli 38 lõikele 3:

- 1) kui energiatõhususse tehtava investeeringu kulusid saab investeeringu kogukuludes määratleda eraldiseisva investeeringuna, on abikõlblikud kõnealused energiatõhususega seonduvad kulud;
- 2) kõigil muudel juhtudel määratletakse energiatõhususse tehtava investeeringu kulud, viidates sarnasele, kuid vähem energiatõhusale investeeringule, mida oleks võimalik teha ilma abita. Abikõlblikud on mõlema investeeringu kulude vahe alusel määratletud energiatõhususega seotud kulud.
- 3) kulud, mis ei ole otseselt seotud suurema energiatõhususe saavutamisega, ei ole abikõlblikud.

3.4. Abi osakaalud ei tohi ületada artikli 38 lõigete 4-6 alusel arvutatud maksimaalseid kohalduvaid osakaale:

- 1) väikese suurusega ettevõtja puhul on maksimaalne abi osakaal 65% abikõlblikest kuludest;
- 2) keskmise suurusega ettevõtja puhul on maksimaalne abi osakaal 55% abikõlblikest kuludest;
- 3) suurettevõtja puhul on maksimaalne abi osakaal 45% abikõlblikest kuludest.

3.5. Väikese ja keskmise suurusega ettevõtjaks loetakse ettevõtja, kes vastab EK määruse I lisas sätestatud kriteeriumitele.

3.6. Suurettevõtjaks loetakse ettevõtjat, kes ei vasta EK määruse I lisas sätestatud kriteeriumitele.

3.7. Abi maksimaalne suurus võib olla vastavalt EK määruse artikkel 4 lõige 1 punktile s kuni 15 miljonit eurot.

3.8. Abi ei anta EK määruse artikli 1 lõigetes 2-5 sätestatud juhtudel, sealhulgas ei anta abi ettevõtjale, kellele komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks, ega raskustes olevale ettevõtjale.

3.9. Abil peab olema ergutav mõju vastavalt EK määruse artiklile 6.

3.10. Vastavalt keskkonnatasude seaduse § 49 lõikele 1 peab saastetasu maksja saastetasu asendamiseks esitama keskkonnaministrile taotluse saastatasu asendamise lepingu sõlmimiseks enne projekti käivitamist. Taotlusele lisatakse keskkonnaprojekt ja sellest tulenev saastetasu prognoos.

3.11. Abi kumuleerumine

EK määruse artikli 8 järgi võetakse arvesse abi saavale tegevusele või projektile eraldatavat riigiabi kogusummat. Abi ei tohi kumuleerida mis tahes vähese tähtsusega abiga, mille puhul on abikõlblikud kulud samad, kui sellise kumuleerimise tulemusel ületatakse abi osakaal, mis on sätestatud punktis 3.7.

Saastetasu asendamise lepingu ettevalmistamisel küsitakse infot teistelt riigiabi andvatelt asutustelt ning riigiabi ja vähesetähtsuse abi registrist. Samuti on abi saaja ise kohustatud teatama kogu varemsaadud riigiabist ja vähese tähtsusega abist.

4. Saastetasu asendamise taotleja ja võimalik abi saaja

4.1. Saastetasu asendamise taotlejaks võib olla iga keskkonnaloa omaja, kes täidab keskkonnatasude seaduse § 48 lõikes 1 sätestatud tingimused.

4.2. Saastetasu asendamise abi kava raames võivad abi saajaks olla väikese suurusega, keskmise suurusega (edaspidi VKE) ja suurettevõtjad, kelle keskkonnaprojekt vastab keskkonnatasude seaduse § 48 lõikes 1 sätestatud tingimustele, toob kaasa energiatõhususe suurenemise võrreldes investeeringu tegematajätmisega ning kellele abi andmine ei ole välistatud riigiabi andmist reguleerivate õigusnormidega.

5. Saastetasu asendamise taotluse menetlemine

5.1. Taotlust menetleb vastavalt keskkonnatasude seaduse §-le 50 ja 4. oktoobri 2012. aasta käskkirjale nr 919 "Saastetasu maksmise kohustuse keskkonnakaitsemeetmete finantseerimise kohustusega asendamise kord" Keskkonnaministeeriumi osakond, kelle tegevusvaldkonda kuulub abi keskkonnaalane aspekt.

5.2. Saastetasu asendamise taotlust menetlev osakond esitab asendamisega seotud materjalid koos oma seisukohaga Keskkonnaministeeriumi saastetasu asendamise lepingute komisjonile (koosseis kinnitatud keskkonnaministri 10. novembri 2011. aasta käskkirjaga nr 1699), kes vaadanud läbi saastetasu asendamise taotluse materjalid protsessi seaduslikkuse ja riigiabi nõuetele vastavuse seisukohast, teeb keskkonnaministrile ettepaneku saastetasu maksjaga lepingu sõlmimiseks või sellest keeldumiseks. Taotluse rahuldamisest või rahuldamata jätmisest teatab Keskkonnaministeerium taotluse esitajale kirjalikult 30 tööpäeva jooksul nõuetekohase taotluse saamisest arvates. See tähtaeg pikeneb eksperdihinnangute saamiseks vajaliku aja võrra. Positiivse otsuse korral sõlmib keskkonnaminister saastetasu maksjaga saastetasu asendamise lepingu.

6. Saastetasu asendamise leping

Saastetasu asendamise lepingu sõlmib saastetasu maksjaga keskkonnaminister. Lepinguga võtab ettevõtja kohustuse täita vähemalt ühe keskkonnatasude seaduse § 48 lõike 1 punktide

1, 2 või 3 tingimustest ning saab võimaluse lepingus määratud tähtajast alates kuni 3 aasta jooksul kasutada saastetasu mittemaksmisest vabanevaid finantsvahendeid keskkonnakaitsemeetmete rahastamiseks.

Saastetasu asendamise lepinguga määratakse:

- 1) saastetasu asendamise algus;
- 2) saastetasu asendamise kestus;
- 3) keskkonnakaitsemeetmete rakendamisega saasteainete välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinnasesse heitmise või jäätmete vähendamise kavandatav kogus;
- 4) saastetasu asendamise ulatus saasteainete, jäätmete või nende gruppide kaupa;
- 5) jäätmete ohtlikkust vähendavate või prügilakõlblikkuse saavutamiseks vajalike meetmete eeldatav tulemus keskkonnatasude seaduse § 48 lõike 1 punkti 2 rakendamise korral;
- 6) prügila rajamise nõuded keskkonnatasude seaduse § 48 lõike 1 punkti 3 rakendamise korral;
- 7) energiatõhususe suurenemise kohta arvutused ja selgitused investeeringu tegemise tagajärjel;
- 8) aruannete esitamise tähtajad ja viisid;
- 9) lepingu täitmise kontrollimise korraldus;
- 10) keskkonnakaitsemeetmete rakendamise tähtajad ja rahastamise kava kvartalite kaupa;
- 11) asjaolu, et saastetasu asendamine on riigiabi vastavalt EK määruse artiklile 38 ja abi summa.

Riigiabi andmise hetkeks loetakse keskkonnaministri ja abi saaja vahelise lepingu sõlmimise kuupäeva. Abi arvestus algab lepingu sõlmimise kvartali esimesest kuupäevast. Keskkonnakaitsetulemus tuleb saavutada lepingus ettenähtud kuupäevaks, kuid mitte hiljem kui kolme aasta möödumisel saastetasu asendamise kohaldamise alguse kuupäevast (§ 48 lg 1).

7. Järelevalve ja aruandlus

7.1. Lepingu täitmise järelevalve eest vastutab Keskkonnaamet. Järelevalvet saastetasu asendamise lepingute täitmise üle teostavad Keskkonnaministeeriumi vastav vastutav asekanter ja see osakond, kelle tegevusvaldkonda kuulub antud taotluse keskkonnakaitsealane aspekt, kaasates Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni vastavalt 4. oktoobri 2012. aasta käskkirjale nr 919 "Saastetasu maksmise kohustuse keskkonnakaitsemeetmete finantseerimise kohustusega asendamise kord".

7.2. Järelevalve on kvartaalne. Saastetasu maksja esitab keskkonnatasude seaduses sätestatud nõuete kohaselt ja ajal keskkonnateenistusele asendatava saastetasu arvutuse koos keskkonnakaitsemeetmete rakendamise kvartaliaruandega ning selleks tehtud kulutusi tõendavate dokumentidega.

7.3. Saastetasu maksja esitab keskkonnatasude seaduse § 53 kohase lepingu täitmise lõpparuande lepingus ettenähtud korras ja ajal.

8. Abi tagasimaksmine ja sanktsioonid abi saajale

8.1. Kui projekt on vastavalt keskkonnatasude seaduse §-le 55 edukalt lõppenud, ei maksa abi saaja abi tagasi.

8.2. Saastetasu asendamise abikava raames antavate toetuste korral tekib abi tagasimaksmise kohustus juhul, kui abi saaja ei täida saastetasu asendamise lepinguga võetud kohustusi või projekt ei too kaasa suurenenud energiatõhusust. Keskkonnatasude seaduse §-s 54 on

sätestatud juhtumid, mil keskkonnaminister võib lepingu katkestada ühepoolselt: kui ettevõtja ei esita lepingus seadusekohaselt ettenähtud aruandeid, kui ettevõtja rikub lepingu tingimusi jms. Kui keskkonnaminister lõpetab saastetasu asendamise lepingu ennetähtaegselt või ei kiida heaks lepingu lõpparuannet, st kui saastetasu asendamisega seotud projekt pole andnud lepingus ettenähtud keskkonnakaitsetulemusi, peab abi saaja keskkonnatasude seaduse § 54 lõike 2 kohaselt maksma kogu asendatud saastetasu kolme kuu jooksul tagasi. Saastetasu asendamise leping peab sisaldama saastetasu maksja suhtes rakendatavaid sanktsioone lepingu tingimuste täitmata tingimuste eest.

9. Andmete säilitamine

Keskkonnaministeerium säilitab käesolevat abikava käsitlevaid andmeid 10 aastat päevast, mil selle kava alusel on antud viimane üksikabi.